

EUROOPA PARLAMENT

2004

2009

Istungidokument

A6-0310/2008

1.8.2008

RAPORT

2002. aastal Monterreys toimunud arengu rahastamise konverentsi
järelmeetmed
(2008/2050(INI))

Arengekomisjon

Raportöör: Thijs Berman

SISUKORD

	lehekülg
EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....	3
SELETUSKIRI	11
EELARVEKOMISJONI ARVAMUS.....	15
PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS.....	18

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

2002. aastal Monterreys toimunud arengu rahastamise konverentsi järeelmeetmete kohta (2008/2050(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Monterrey konsensust, mis võeti vastu rahvusvahelisel arengu rahastamise konverentsil Monterreys (Mehhiko) 18.–22. märtsil 2002. aastal;
- võttes arvesse Euroopa Ülemkogu kohtumisel 14. märtsil 2002. aastal Barcelonas liikmesriikide võetud kohustusi (Barcelona kohustused);
- võttes arvesse oma 25. aprilli 2002. aasta resolutsiooni arenguabi rahastamise kohta¹;
- võttes arvesse oma 7. veebruari 2002. aasta resolutsiooni arenguabi rahastamise kohta²;
- võttes arvesse nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate, Euroopa Parlamendi ja komisjoni 20. detsembril 2005. aastal allkirjastatud ühisavaldust Euroopa Liidu arengupoliitika küsimuses: „Euroopa konsensus”³;
- võttes arvesse komisjoni 9. aprilli 2008. aasta teatist edasimineku kiirendamise kohta aastatuhande arengueesmärkide saavutamise suunas (KOM(2008)0177);
- võttes arvesse komisjoni 4. aprilli 2007. aasta teatist „Kuidas Euroopa täidab lubadusi rahastada arengut” (KOM(2007)0164);
- võttes arvesse komisjoni 2. märtsi 2006. aasta teatist „Arengu rahastamine ja abi tulemuslikkus – ELi abi järkjärgulise suurendamisega aastatel 2006–2010 seotud ülesanded” (KOM(2006)0085);
- võttes arvesse komisjoni 12. aprilli 2005. aasta teatist „Millenniumi arengueesmärkide saavutamise kiirendamine – arengu rahastamine ja abi tulemuslikkus” (KOM(2005)0133);
- võttes arvesse komisjoni 5. märtsi 2004. aasta teatist nõukogule ja Euroopa Parlamendile pealkirjaga „Monterrey konsensuse rakendamine: Euroopa Liidu panus“ (KOM(2004)0150);
- võttes arvesse nõukogu 14. märtsi 2002. aasta järeldusi Ühendatud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO) arengu rahastamise konverentsi (Monterrey) kohta;
- võttes arvesse ÜRO aastatuhande tippkohtumisel New Yorgis 6.–8. septembril 2000. aastal vastu võetud aastatuhande arengueesmärke, mida kinnitati järgnevatel ÜRO konverentsidel, eelkõige Monterrey arengu rahastamise konverentsil;

¹ ELT C 131 E, 5.6.2003, lk 164.

² EÜT C 284 E, 21.11.2002, lk 315.

³ ELT C 46 E, 24.2.2006, lk 1.

- võttes arvesse Euroopa Ülemkogu kohtumisel 15.–16. juunil 2001. aastal Göteborgis võetud kohustust, mille kohaselt liikmesriigid peavad saavutama ametliku arenguabi (ODA) osas ÜRO eesmärgi, milleks on 0,7 % tase kogurahvatulust;
 - võttes arvesse komisjoni 2. märtsi 2006. aasta teatist pealkirjaga „ELi abi: rohkem, paremini ja kiiremini” (KOM(2006)0087);
 - võttes arvesse oma 22. mai 2008. aasta resolutsiooni abi tõhusust käsitleva 2005. aasta Pariisi deklaratsiooni järeelmeetmete kohta¹;
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 45;
 - võttes arvesse arengukomisjoni raportit ja eelarvekomisjoni arvamust (A6-0310/2008),
- A. arvestades, et ÜRO korraldab teist korda ajaloos abi rahastamist käsitleva rahvusvahelise konverentsi, mille eesmärgiks on kokku tuua riigipead ja valitsusjuhid ning mitte ainult arengu-, vaid ka rahandusministrid, samuti rahvusvaheliste finantsorganisatsioonide, erapanganduse, eraettevõtlaste ja kodanikuühiskonna esindajad, et vaadata läbi pärast esimest, 2002. aastal Monterreys toimunud arengu rahastamist käsitlevat maailma tippkohtumist tehtud edusammud;
 - B. arvestades, et aastatuhande arengueesmärkide saavutamiseks on vaja tunduvalt suuremat rahastamist;
 - C. arvestades, et arengu rahastamine tuleks määratleda kui kõige kulutõhusam viis vastata maailma arenguvajadustele ja globaalsele ebakindlusele;
 - D. arvestades, et vajadus piisavate, prognoositavate ja jätkusuutlike rahaliste vahendite järele on suurem kui eales varem, võttes eriti arvesse kliimamuutusega seotud probleeme ja selle mõjusid, sealhulgas loodusõnnetusi, ning arengumaade erilist haavatavust;
 - E. arvestades, et EL on maailma suurim abi andja, omab suurt osalust rahvusvahelistes finantsinstitutsioonides ning on arengumaade kõige tähtsam kaubanduspartner;
 - F. arvestades, et EL on pühendunud selgele ja kohustuslikule ajakavale, et saavutada eesmärgiks olev 0,56 % tase kogurahvatulust 2010. aastaks ja 0,7 % tase kogurahvatulust 2015. aastaks;
 - G. arvestades, et kui praegused suundumused seoses liikmeriikide ametliku arenguabi tasemetega jätkuvad, ei saavuta mõned liikmesriigid 2010. aastaks kollektiivseid eesmärke, milleks on 0,51 % kogurahvatulust EL15 jaoks (s.t ELi enne 2004. aasta laienemist kuulunud liikmesriikide jaoks) ja 0,17 % EL12 jaoks (s.t 1. mail 2004 ja 1. jaanuaril 2007 ELiga ühinenud liikmesriikide jaoks);
 - H. arvestades, et programmikohane abi Aafrikale kasvab, vaatamata ametliku arenguabi üldisele vähenemisele 2007. aastal;
 - I. arvestades, et hiljuti on esile kerkinud märkimisväärsed uued arenguga seotud

¹ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2008)0237

väljakutsed, sealhulgas kliimamuutus, struktuurilised muutused tooraineturgul ja eriti toidu- ja naftaturgul, ning uued tähtsad suundumused lõunapoolsete piirkondade endi vahel toimivas koostöös, sealhulgas Hiina toetus infrastruktuurile Aafrikas ja laenu Brasiilia Arengupangalt BNDES Ladina-Ameerikas;

- J. arvestades, et paljudes arengumaades on finantsteenused paljudest teguritest, sealhulgas teenuse pakkumisele seatud piirangutest, õiguskindluse ja omandiõiguste puudumisest tingitult vähe arenenud,
1. kinnitab oma pühendumust vaesuse kaotamisele, jätkusuutlikule arengule ja aastatuhande arengueesmärkide saavutamisele, kuna vaid nende kaudu on võimalik tagada sotsiaalne õiglus ja parem elukvaliteet umbes ühele miljardile inimesele maailmas, kes elavad äärmises vaesuses, mis on määratletud sissetuleku kaudu, mis jääb alla ühe dollari päevas;
 2. kutsub liikmesriike üles tegema selget vahet arengukulutuste ja välispoliitiliste huvidega seotud kulutuste vahel ning selles suhtes peaks ametlik arenguabi olema kooskõlas Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni arenguabi komitee (OECD/DAC) kehtestatud ametliku arenguabi kriteeriumidega ning OECD/DAC soovitustega ametliku arenguabi lahtisidumise kohta;
 3. rõhutab, et ELi püüdlused parimal võimalikul tasemel koordineerimise suunas on vältimatult vajalikud, et saavutada sidusus ühenduse teiste poliitikavaldkondadega (keskkond, migratsioon, inimõigused, põllumajandus jne) ning vältida töö dubleerimist ja tegevuse järjekindlust;
 4. tuletab meelde, et ELi võetavaid viivitamatuid ja vajalikke meetmeid toiduainete hindade järsu tõusu dramaatiliste tagajärgedega toimetulekuks arengumaades ei tohiks tõlgendada ega teostada Monterrey konsensusega ette nähtud rahalise toetuse osana; ootab seetõttu komisjonilt konkreetset ettepanekut kriisifondide vahendite kasutamise kohta;
 5. rõhutab, et mõne partnerriigi liigne ja ebaproportsionaalne halduskoormus takistab arenguabi tulemuslikkust; avaldab kartust, et sellega seatakse ohtu aastatuhande arengueesmärkide saavutamisele;
 6. märgib, et Euroopa Liit peab alles leidma õige tasakaalu kahe vastuolulise lähenemise vahel arenguabile: ühelt poolt usaldada partnerriike rahaliste vahendite asjakohasel eraldamisel ja aidata nende valitsustel töötada välja õiged vahendid rahaliste vahendite kasutamiseks ning teiselt poolt määrata kindlaks rahalise abi kasutamine, et hoida ära abi väärkasutamine või ebaefektiivne jaotamine;

Ametliku arenguabi mahud

7. märgib, et EL on maailma juhtiv arenguabi andja, kelle antav abi moodustab maailma ametlikust arenguabist peaaegu 60%, ning tervitab asjaolu, et EÜ osakaal aastate jooksul pidevalt kasvab; palub siiski, et komisjon esitaks selged ja läbipaistvad andmed ELi eelarve osakaalu kohta ELi antavas arenguabis, et hinnata Monterrey konsensuse järeelmeetmeid kõigi Euroopa doonorriikide lõikes; väljendab ka kahetsust, et ELi rahalise toetuse määr arengumaadele ei ole nähtav, ning kutsub komisjoni üles arendama

asjakohaseid ja sihtotstarbelisi kommunikatsiooni- ja teabevahendeid, et suurendada ELi arenguabi nähtavust;

8. tervitab asjaolu, et EL täitis oma siduva eesmärgi ametliku arenguabi osas saavutada ühenduse keskmiseks tasemeks 0,39 % kogurahvatulust 2006. aastaks, kuid märgib muret tekitavat ELi abi langust 2007. aastal 46,1 miljardi euronit (0,38 % ELi kogurahvatulust) võrreldes 47,7 miljardi euroga 2006. aastal (0,41 % ELi kogurahvatulust) ning kutsub liikmesriike üles suurendama ametliku arenguabi mahte, et saavutada 2010. aastaks oma lubatud eesmärk, milleks on 0,56 % kogurahvatulust;
9. nõuab kindlalt, et langused liikmesriikide poolt teada antud ametliku arenguabi tasemetes ei tohiks enam korduda; juhib tähelepanu asjaolule, et kui praegune suundumus jätkub, annab EL aastateks 2005–2010 lubatust 75 miljardi euro võrra vähem abi;
10. väljendab tõsist muret, et enamik liikmesriike (kaheksateist kahekümne seitsmest, eriti Läti, Itaalia, Portugal, Kreeka ja Tšehhi) ei olnud võimelised tõstma oma ametliku arenguabi taset perioodil 2006–2007 ning et paljude riikide, näiteks Belgia, Prantsusmaa ja Ühendkuningriigi puhul on abi koguni järsult vähenenud enam kui 10 % võrra; kutsub liikmesriike üles täitma oma ametliku arenguabi mahte vastavalt lubatule; märgib rahuloluga, et mõned liikmesriigid (Taani, Iirimaa, Luksemburg, Hispaania, Rootsi ja Holland) täidavad kindlasti 2010. aastaks ametliku arenguabiga seotud eesmärgid ning on kindel, et need liikmesriigid säilitavad oma ametliku arenguabi kõrge taseme;
11. tervitab komisjoni kindlat seisukohta keskenduda nii liikmesriikide antava arenguabi kvantiteedile kui ka kvaliteedile ning avaldab tugevat toetust komisjoni hoiatusele, et liikmesriikide rahaliste kohustuste täitmata jätmisel võivad olla väga negatiivsed tagajärjed; kutsub komisjoni üles kasutama oma asjatundlikkust ja mõjuvõimu, et veenda teisi avaliku ja erasektori abiandjaid täitma oma rahalisi lubadusi;
12. on äärmiselt mures, et mõned liikmesriigid koondavad nõutava ametliku arenguabi kasvu eelarveperioodi lõppu ning see toob arengumaadele kaasa enam kui 17 miljardi euro suuruse netokahjumi;
13. tervitab mõnede liikmesriikide lähenemisviisi töötada välja mitmeaastased siduvad ajakavad ametliku arenguabi tasemete suurendamiseks, et täita ÜRO eesmärgiks olev 0,7 % tase 2015. aastaks; palub liikmesriikidel, kes ei ole oma mitmeaastast ajakava veel avaldanud, teha seda esimesel võimalusel; rõhutab, et liikmesriigid peaksid need kavad vastu võtma enne eesseisvat arenguabi rahastamise rahvusvahelist konverentsi ja täitma oma kohustused;
14. täheldab, et langused teatatud abi tasemetes 2007. aastal tulenevad mõnel juhul 2006. aastal võlakergendusest põhjustatud näitajate kunstlikust suurendamisest; kutsub liikmesriike üles suurendama ametliku arenguabi tasemeid jätkusuutlikul viisil, keskendudes näitajatele, millest võlakergenduse komponent on välja jäetud;
15. peab täielikult vastuvõetamatuks erinevusi sageli lubatud suurenenud rahalise abi suuruse ja tegelikult välja makstavate märkimisväärselt madalamate summade vahel ning on mures selle pärast, et mõned liikmesriigid ilmutavad abi andmisel väsimuse märke;

16. rõhutab asjaolu, et konsulteerimine partnerriikide valitsuste, riikide parlamentide ja kodanikuühiskonna organisatsioonidega on ametliku arenguabi suuruse ja sihtriikide üle otsustamisel otsustava tähtsusega;

Rahavoogude kiirus, paindlikkus, prognoositavus ja jätkusuutlikkus

17. rõhutab, et abi peab osutama õigeaegselt ning väljendab rahulolematust selle üle, et abi osutamise protsessis esinevad tihti lubamatud viivitused;
18. rõhutab vajadust tasakaalustada paindlikkust koostööalaste rahaliste vahendite andmisel, et vastata muutuvatele oludele, nagu toiduainete hinna tõus, prognoositava rahastamise kohustusega, et võimaldada partnerriikidel kavandada jätkusuutlikku arengut ning kliimamuutusega kohanemist ja selle mõjude leevendamist;
19. nõuab tungivalt vastutustundliku laenamise ja rahastamise põhimõtete selget järgimist, et muuta laenamine ja rahastamisoperatsioonid majandus- ja keskkonnaarengu osas jätkusuutlikuks kooskõlas ja koos nn ekvaatori põhimõtetega; kutsub komisjoni üles osalema selliste põhimõtete kehtestamisel ning suruma rahvusvahelisel tasandil läbi siduvad meetmed nende põhimõtete kasutuselevõtuks nii, et need hõlmaksid ka uusi arengukoostöös osalejaid avalikust ja erasektorist;

Võlg ja kapitali väljavool

20. kiidab täielikult heaks arengumaade jõupingutused säilitada pikaajaline laenusuutlikkus ja rakendada HIPC (suure võlakoormusega vaesed riigid) algatus, mis on olulise tähtsusega aastatuhande arengueesmärkide täitmisel; avaldab siiski kahetsust, et võlakergenduskavadest on välja jäetud suur hulk riike, kellel võlg takistab aastatuhande arengueesmärke saavutada; rõhutab kiireloomulist vajadust rahvusvahelise arutelu järele rahvusvaheliste võlakergendusmeetmete laiendamise üle suuremale arvule suure võlakoormusega riikidele, mis on praegu suure võlakoormusega vaeste riikide algatusest välja jäetud;
21. kutsub komisjoni üles käsitlema kahe- ja mitmepoolsetel võla vähendamise teemalistel läbirääkimistel pahatahtlike („odious debts”) või ebaseaduspäraste võlgade, see tähendab vastutustundetust, oma huvidest lähtuvast, hoolimatust või ebaõiglasest laenuandmisest põhjustatud võlgade küsimust ning vastutustundliku rahastamise põhimõtteid; tervitab komisjoni üleskutset võtta meetmeid kohtumenetluse korral kommertsvõlausaldajate ja röövellike laenufondide raha tagasi saamise õiguste piiramiseks;
22. kutsub kõiki liikmesriike üles kinni pidama laenusuutlikkuse raamistikust ja nõudma selle kohandamist, et arvesse võtta riikide sisevõlga ja rahalisi vajadusi; kutsub kõiki riike üles tunnistama, et laenuandjate vastutus ei piirdu laenusuutlikkuse raamistikust kinnipidamisega, vaid hõlmab ka:
- arvestamist laenuvõtjariikide kaitsetusega väliste mõjurite suhtes, nähes sel juhul ette võimaluse tagasimaksed peatada või neid vähendada;
 - kummalegi poolele laenulepingu sõlmimisel läbipaistvusnõuete kehtestamist;

- kõrgendatud valvsuse kohustuste võtmist selleks, et laenu ei aitaks kaasa inimõiguste rikkumisele ega korrupsiooni suurendamisele;
23. nõuab tungivalt, et EL edendaks rahvusvahelisi jõupingutusi eesmärgiga kehtestada teatud kujul rahvusvahelised maksejõuetusmenetlused või õiglase ja läbipaistva vahekohtumenetluse mis tahes tulevase võlakriisi tõhusaks ja õiglaseks lahendamiseks;
 24. avaldab kahetsust, et komisjon ei aseta arengu rahastamiseks rohkem rõhku siseressursside mobiliseerimisele, mis on arengumaade suurema autonoomsuse allikaks; ergutab liikmesriike osalema täiel määral mäetööstuse läbipaistvuse algatuses ja nõudma selle tugevdamist; palub komisjonil nõuda, et rahvusvaheliste raamatupidamisstandardite nõukogu (IASB) lisaks rahvusvahelistesse raamatupidamisstandarditesse nõude, et rahvusvahelised äriühingud peavad oma tegevusest kõikides sektorites riikide kaupa aru andma;
 25. avaldab kahetsust, et komisjoni teatiste pakett abi tulemuslikkuse kohta¹ ei maini kapitali väljavoo kui arengumaade majanduse riskitegurit; juhib tähelepanu sellele, et kapitali väljavoo kahjustab tõsiselt jätkusuutlike majandussüsteemide arengut arengumaades, ja tuletab meelde, et maksudest kõrvalehoidumine läheb arengumaadele igal aastal maksma rohkem raha, kui nad saavad ametliku arenguabina; kutsub komisjoni üles lisama kapitali väljavoo ennetamiseks vajalikud meetmed oma poliitikasse, nagu on nõutud Monterrey konsensusega, kaasa arvatud kapitali väljavoolu põhjuste avameelne analüüs, eesmärgiga sulgeda maksuparadiisid, millest mõned asuvad ELis või tegutsevad liikmesriikidega tihedas seoses;
 26. märgib eelkõige, et kõnealuse kapitali väljavoolu ebaseaduslik osa moodustab Maailmapanga andmetel igal aastal 1000–1600 miljardit USA dollarit, millest pool on pärit arengumaadest; toetab seadusevastaselt omandatud varade külmutamiseks ja tagastamiseks alustatud rahvusvahelisi jõupingutusi ja kutsub neid liikmesriike, kes ei ole veel Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni korrupsioonivastast konventsiooni ratifitseerinud, üles seda tegema; avaldab kahetsust, et samasuguseid jõupingutusi ei tehta maksudest kõrvalehoidumise vastu võitlemiseks, ning kutsub komisjoni ja liikmesriike üles edendama maksualase teabe automaatse vahetuse põhimõtte laiendamist üle kogu maailma, paluma, et ÜRO majandus- ja sotsiaalnõukogus (ECOSOC) väljatöötamisel olev maksudest kõrvalehoidumise vältimise tegevusjuhend lisataks Doha deklaratsioonile ning toetataks ÜRO maksukomitee muutmist tõeliseks valitsustevaheliseks organiks, kellel on täiendavad vahendid, et lisaks OECD-le pidada rahvusvahelist võitlust maksudest kõrvalehoidumise vastu;

Uuenduslikud finantsmehhanismid

27. tervitab liikmesriikide esitatud ettepanekuid uuenduslike finantsmehhanismide kohta ning kutsub komisjoni üles neid läbi vaatama praktilise rakendamise kerguse, jätkusuutlikkuse, täiendavuse, tehingukulude ja tõhususe vaatenurgast; nõuab finantsmehhanisme ja -vahendeid, millega pakutakse uut rahastamist ega seata ohtu tulevase finantsvooge;

¹ KOM(2008) 177 Euroopa Liit rahvusvahelise arengupartnerina. Kiirendada edasiminekut aastatuhande arengueesmärkide saavutamise suunas; 9.4.2008.

28. nõuab finantsmehhanisme ja -vahendeid, millega pakutakse meetmeid erasektori vahendite finantsmõju võimendamiseks, nagu on sätestatud Monterrey konsensus, ning krediidigarantiide kasutamiseks;
29. kutsub komisjoni üles oluliselt suurendama kliimamuutusega kohanemise ja selle mõju leevendamise seotud meetmete rahastamist arengumaades, eelkõige ülemaailmse kliimamuutuste liidu rahastamist; rõhutab, et hädasti on vaja praegustest ametliku arenguabi voogudest rohkem raha, sest ametlik arenguabi üksi ei ole ette nähtud kliimamuutusega kohanemise ja selle mõju leevendamise seotud meetmete piisavaks rahastamiseks arengumaades; rõhutab, et selleks tuleb kiiremas korras välja arendada uuenduslikud finantsmehhanismid, näiteks lennunduslõivud ja naftaga kauplemisele kehtestatavad maksud, samuti eraldada vahendeid ELi saastekvootidega kauplemise süsteemi (EU ETS) enampakkumise tuludest;
30. väljendab heameelt komisjoni ettepaneku üle luua eeljaotatud abi põhimõttel ülemaailmse kliimamuutuse rahastamise mehhanism leevendamise- ja kohandamismeetmete rahastamiseks arengumaades; kutsub liikmesriike ja komisjoni üles võtma olulisi rahastamiskohustusi ettepaneku kiiremas korras elluviimiseks;
31. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles määrama vähemalt 25 % tulevastest ELi saastekvootidega kauplemise süsteemi enampakkumise tuludest kliimamuutusega kohanemise ja selle mõju leevendamise seotud meetmete rahastamiseks arengumaades;
32. kutsub komisjoni üles parandama väikeettevõtjate ja väikeste põllumajandustootjate juurdepääsu rahastamisele, et selle abil suurendada toiduainete tootmist ja pakkuda jätkusuutlikku lahendust toidukriisile;
33. kutsub Euroopa Investeerimispanka (EIP) üles kaaluma võimalusi viivitamatult asutada tagatisfond mikrolaenude ja riskide maandamise skeemide toetamiseks, mis vastaksid täpselt kohalike toiduainetootjate vajadustele vaesemates arengumaades;
34. tervitab ÜROs tehtud ettepanekut paljude abiandjatega soolise võrdõiguslikkuse fondi loomiseks, mida juhiks UNIFEM, eesmärgiga edendada ja rahastada soolise võrdõiguslikkuse poliitikat arengumaades; kutsub nõukogu ja komisjoni üles seda rahvusvahelist algatust uurima ja toetama;
35. Nõuab finantsteenuste arendamise ergutamiseks jõupingutuste kahekordistamist, arvestades, et pangandussektoril on potentsiaali vallandada arengu rahastamine kohalike vahenditega ja et stabiilne finantsteenuste sektor on lisaks parim viis kapitali väljavoo vastu võitlemiseks;
36. Kutsub kõiki sidusrühmi üles täiel määral hindama loodusvaradest saadavate tulude tohutut potentsiaali; peab sellega seoses oluliseks, et toorainetööstus oleks läbipaistev; on seisukohal, et kuigi mäetööstuse läbipaistvuse algatus (EITI) ja Kimberley protsess liiguvad õiges suunas, tuleb toorainetööstuse ja tema tulude läbipaistva juhtimise ergutamiseks veel palju tööd teha;

Rahvusvaheliste süsteemide reformimine

37. kutsub nõukogu ja komisjoni üles käsitlema 2008/2009 vahekokkuvõttes Euroopa Arengufondi ELi eelarve osana, et edendada ELi arengupoliitika tähtsa osa ja selle poliitika eelarve demokraatlikku legitiimsust;
38. võtab teadmiseks 2008. aasta aprillis läbitud esimese etapi arengumaade parema esindatuse suunas Rahvusvahelises Valuutafondis; avaldab kahetsust, et hääleõiguste jagunemine Rahvusvahelises Valuutafondis toimub jätkuvalt peamiselt rikkusel põhineval loogikal; palub komisjonil ja liikmesriikidel märku anda oma huvist, et IMFis kui rahvusvahelise finantsstabiilsuse eest vastutavas institutsioonis tehtaks otsuseid topelt häälteenamusega (aktsionärid/riigid);
39. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles kasutama Dohas 29. novembrist 2. detsembrini 2008 toimuvat arengu rahastamist käsitlevat rahvusvahelist jätkukonverentsi kui võimalust esitleda ELi ühist seisukohta arengu kohta, mille eesmärgiks on saavutada aastatuhande arengueesmärgid säästva lähenemisviisi kaudu;
40. kutsub liikmesriike üles teostama Maailmapanga kiiret ja ambitsioonikat reformi, selleks et tema programmides osalevad liikmesriigid oleksid paremini esindatud;
41. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, ÜRO peasekretärile ning Maailma Kaubandusorganisatsiooni, Rahvusvahelise Valuutafondi, Maailmapanga Grupi ning ÜRO majandus- ja sotsiaalnõukogu juhtidele.

SELETUSKIRI

Lahendamata küsimus rahvusvahelises arengukavas: arengu rahastamine

Rahvusvaheline üldsus võttis rahvusvahelisel arengu rahastamise konverentsil Monterreys 2002. aasta märtsis vastu Monterrey konsensuse, milles keskenduti järgmistele peamistele probleemidele:

- sisemiste rahaliste vahendite kaasamine arenguks;
- rahvusvaheliste rahaliste vahendite kaasamine arenguks (otsesed välisinvesteeringud ja muud erafinantsvood);
- rahvusvaheline kaubandus kui arengu käivitaja;
- rahvusvahelise arengualase finants- ja tehnilise koostöö suurendamine;
- välisvõlg;
- süsteemsed küsimused – rahvusvaheliste raha-, finants- ja kaubandussüsteemide sidususe ja järjepidevuse edendamine arengu toetuseks.

Esimene arengu rahastamist käsitlev jätkukonverents toimub Dohas (Kataris) 29. novembrist kuni 2. detsembrini 2008. aastal. Kõnealune tippkohtumine pakub võimaluse hinnata Monterrey konsensuse vastuvõtmise järel tehtud edusamme.

EL juhib jätkuvalt rahvusvahelist arengu rahastamist, olles suurim rahvusvaheline arengu rahastaja ja panustades enam kui 50 % ametlikust arenguabist üle maailma.

Komisjoni aruanne Monterrey konsensuse osas tehtud ELi edusammude kohta avaldati 2008. aasta märtsis.¹ Nõukogu järeldused arengu rahastamise kohta avaldati 25. mail 2008. aastal.

Ametliku arenguabi ajalise piiranguga eesmärgid 2010. ja 2015. aastaks

2006. aastal saavutas EL oma kokkulepitud individuaalse eesmärgi pühendada oma kogurahvatulust 0,39 % (EL15) ametlikule arenguabile. Järgmiseks suureks ametliku arenguabi alaseks eesmärgiks on saavutada 0,56 % tase ELi kogurahvatulust 2010. aastaks.² On siiski tõsine probleem, et 2007. aastal langesid mitmete liikmesriikide ametliku arenguabi mahud järsult – kooskõlas praeguse ülemaailmse suundumusega arengu rahastamises, mida järgisid ka Jaapan ja Ameerika Ühendriigid. Lisaks sellele vähendasid mõned liikmesriigid oma rahastamisalaseid jõupingutusi 2010. ja 2015. aasta eesmärkide saavutamisel ja aeglustasid oma ametliku arenguabi kasvu.

Üldine langus ametliku arenguabi tasemetes on loodetavasti ühekordne nähtus ning käesoleva raporti raportöör nõuab, et liikmesriigid tagaksid, et see nii oleks. Kasvu aeglustumine toob

¹ Teatis „Euroopa Liit rahvusvahelise arengupartnerina. Kiirendada edasiminekut aastatuhande arengueesmärkide saavutamise suunas“ (KOM(2008) 177/3) ja komisjoni töödokument „Arengu rahastamise Monterrey protsess – Euroopa Liidu panus Doha arengukavasse ja edaspidi. 2008. aasta eduaruanne“ (SEK(2008) 432/2).

² EL15 eesmärk 2010. aastaks: ametlik arenguabi 0,51 % kogurahvatulust (2015. aastaks 0,7 %); EL12 eesmärk 2010. aastaks: ametlik arenguabi 0,17 % kogurahvatulust (2015. aastaks 0,33 %).

kaasa arengumaadele edastatava ametliku arenguabi kogusumma vähenemise järgmiste aastate jooksul. Näiteks Soomel ja Prantsusmaal olid varem ELi ambitioonikamad poliitikad ja kohustused, kuid 2007. aastal vähendasid nad oma eesmärgi, et olla samal joonel ELi ajakavaga. See kahjustab vältimatult ELi eesmärgi. Hinnangute kohaselt läheb ajavahemikul 2006–2010 täielikult kaduma enam kui 17 miljardit eurot ametlikku arenguabi. ELi eesmärgid saavutatakse vaid siis, kui mõned suuremad liikmesriigid saavutavad ametliku arenguabi eesmärgi püstitatust kõrgemal tasemel. Käesoleva raporti raportöör on tõsiselt mures, et hiljutised arengud võivad muuta kohustuste täitmise raskeks.

Toimuma peab märkimisväärne ja täielik suunamuutus, et tõestada kõikide liikmesriikide pühendumist ametliku arenguabi lubatud eesmärkide saavutamisele ja seeläbi parandada aastatuhande arengueesmärkide saavutamise võimalust. Käesoleva raporti raportöör kutsub üles kõiki liikmesriike, kes seda veel teinud ei ole, kehtestama enne Doha konverentsi toimumist finantseesmärkidele kindlaksmääratud ajakavad.

Välisvõlg ja kapitali väljavool

Võlakergenduse lisamine ametliku arenguabi näitajatesse oli peamiseks ELi ametliku arenguabi tasemete languse põhjuseks 2007. aastal, seega palub käesoleva raporti raportöör keskenduda liikmesriikidel ametliku arenguabi näitajatele, millest võlakergenduse komponent oleks välja jäetud. Sama tähtsad on siiski ka pikaajalise laenusuutlikkuse ja vastutustundliku laenamise küsimused.

Vastutustundetu laenamine ja rahastamine kujutavad endast suurt ohtu arengumaade majanduslikule stabiilsusele ja takistavad suurel määral pikaajalise laenusuutlikkuse tagamist. Näited sellisest praktikast hõlmavad kommerts-laenuandjate ja raskustes olevate laenufondide agressiivseid kohtumenetlusi, mis koormavad asjaomaste arengumaade eelarveid. Vastutustundlik rahandus ja laenamine võivad olla viisiks, kuidas tagada laenusuutlikkus, ning neid võib kasutada ka jätkusuutlikule, keskkonnasõbralikule arengule ja inimväärsele tööle kaasa aitamiseks arengumaades.

Kapitali väljavool ja maksuparadiisid on samuti olulised teemad arengukava rahastamisel, sest tavaliselt on neil suur mõju välisvõlale. Kapitali väljavoolu võib ennetada, kehtestades arengumaades tõhusamad kontrollisüsteemid (eelkõige maksusüsteemide kaudu), muutes rikkad inimesed arengumaades teadlikumaks oma kohustustest, samuti julgustades isevastutust ja püüdes tagada, et raha ei kantaks maksuparadiisidesse (sealhulgas ELis asuvasse maksuparadiisidesse). Samal ajal on kõige tõhusam viis arengumaadest kapitali väljavoolu ennetamiseks aidata kaasa stabiilse, rahumeelse ja demokraatliku keskkonna arengule, kus õigusriigi põhimõttega tagatakse kõikidele kodanikele ärilepingute, pangakontode ja omandiõiguste austamine.

Uued väljakutsed

Kliimamuutus on üks viimastest väljakutsetest, millega arenguabi silmitsi peab seisma. Arengupoliitika peamine eesmärk on vaesuse kaotamine. Teiste suurte ebakindluste hulgas on kliimamuutus teema, millel on märkimisväärne mõju vähem arenenud riikidele, mis on eriti haavatavad väliste tegurite poolt (nt loodusõnnetused, pandeemiad).¹ Kliimamuutuse mõjude

¹ Valitseb suundumus, et koostööd ei määratleta enam solidaarsuse mõistes, vaid seda vaadeldakse kui odavaimat viisi selliste ülemaailmsete väljakutsetega toimetulekuks, nagu pandeemiad (nt SARS), ränne ja

vähendamise rahastamist peetakse siiski kõike asjakohasemaks vahendiks, millega tööstusriigid aitavad heastada kahjusid, mille nad ise on arengumaades põhjustanud. Seepärast ei tohiks seda võtta olemasolevate ametliku arenguabi kulukohustuste hulgast, vaid see peab neid täiendama. Seoses sellega jagab käesoleva raporti raportöör arenguvoliniku Louis Micheli seisukohta, et olemasolevaid rahastamisvahendeid ei tohiks kasutada vähim arenenud riikides kliimamuutustega võitlemiseks. ELi ja Maailmapanga vahel on käimas arutelud võimaluse kohta suurendada suurt pikaajalist laenu, et aidata kõige vaesematel riikidel rahastada üliolulisi kliimamuutusega võitlemise meetmeid.¹ Käesoleva raporti raportöör loodab, et EL võtab selles arutelus juhtpositsiooni.

Praegune rahvusvaheline plahvatuslik kasv toiduainete hindades on veel üks keeruline ülesanne, millega peab tegelema. Maaelu areng, eelkõige põllumajanduse arengu mõistes muutub juba üha tähtsamaks ning saab kindlasti järgmistel aastatel rahvusvahelises arengukavas suurema tähelepanu osaliseks. Põllumajanduse arengut arengumaades takistavate teguritega peab tegelema. Eelkõige tuleb toetada kohalikku põllumajandust. Väikestele põllumajandustootjatele tuleb tagada juurdepääs laenudele, et parandada nende ettevõtteid ja suurendada nende toodangut.

Veel üks uus väljakutse on uute osalejate, nimelt Hiina, Brasiilia ja Saudi Araabia ning samuti mitmete erarahastajate esilekerkimine rahvusvahelisel arengurahastamise stseenil.² Mõnede uute rahastajate kohaldatavad poliitikad koostöö elluviimisel on muret tekitavad.

Erarahastamise kaasamine arenguks

Erakapitali väljavoog arengumaadesse on kasvamas. Hinnangute kohaselt on see kuus korda kõrgem kui teada antud ametliku arenguabi kogusumma (iseegi võlakergenduse korrigeerimiseta), ulatudes umbes 600 miljardi USA dollarini.

Erakapitali voog moodustab umbes 80 % kogu finantsvoogudest Aafrikasse: 2007. aastal suurenesid otsesed välisinvesteeringud Aafrikasse umbes 200 % 2004. aastaga võrreldes.

Oleks ilmselgelt kasulik rakendada osa sellest erarahastamisest arengueesmärkide kasuks ning käesoleva raporti raportöör teeb ettepaneku, et seda võib saavutada uuendusliku avaliku ja erasektori partnerluse kaudu. EL peab aktiivselt edendama nn ekvaatori põhimõtteid, mida järgides püüab suur arv panku üle maailma saavutada jätkusuutlikkuse kriteeriumi täitmist investeerimispoliitikates.

Abi tulemuslikkus

Abi lahtisidumine, tehingukulude vähendamine ning suurem paindlikkus ja kiirem tegutsemine bürokraatlikes menetlustes jäävad peamisteks küsimusteks seoses abi tulemuslikkusega. Käesoleva raporti raportöör on siiski püüdnud neid teemasid oma raportis

julgeolekuprobleemid.

¹ Arutelud hõlmavad ideed, et tööstusriigid laenavad raha rahvusvahelistel kapitaliturgudel ja edastavad selle arengumaadesse, et toetada kasvuhoonegaaside heite vähendamist nendes riikides ja kaitsta neid keskkonnakahjustusest.

² Hiina toetus Aafrika infrastruktuuri on nüüd suurem kui Maailmapanga, Aafrika Arengupanga ja kõikide lääne kahepoolsete toetuste summa kokku; sarnaselt on Ladina-Ameerikas Brasiilia Arengupangal (BNDES) laenukohustus, mis on nüüd suurem kui Maailmapanga ja Ameerika Riikide Arengupanga panus kokku; OECD ümarlaud arenguga seotud pangandust käsitleva raporti kohta, 2008. aasta veebruar.

käsitleda võimalikult vähe, et vältida kattumist abi tulemuslikkust käsitleva raportiga, mille on koostanud tema kolleeg Johan Van Hecke.

Süsteemsed küsimused

Arengumaade häält tuleb otsuste tegemise protsessis rahvusvahelistes finants- ja majandusinstituutides tugevdada.

Maailmapanga presidendi ja IMFi peadirektor ametikohad ei ole veel kõikidele riikidele avatud. Suur arv ELi liikmesriike (14) on väljendanud toetust reformidele, mis muudaks ametikohad kättesaadavaks kõikide riikide kodanikele.

Maailmapanga nõukogus on eriliseks probleemiks see, et 46 Sahara-taguse Aafrika riiki kannatavad tõsise esindatuse puuduse all. Samal ajal, kui teistel väiksema riikide arvuga piirkondadel on vähemalt kolm kohta, on Sahara-taguse Aafrika piirkonna arengumaad esindatud vaid kahe kohaga. Käesoleva raporti raportöör peab sellist olukorda vastuvõetamatuks ning teeb ettepaneku sellise olukorra parandamiseks.

18.6.2008

EELARVEKOMISJONI ARVAMUS

arengukomisjonile

2002. aastal Monterreys toimunud arengu rahastamise konverentsi järelmeetmete kohta (2008/2050(INI))

Arvamuse koostaja: Anne E. Jensen

ETTEPANEKUD

Eelarvekomisjon palub vastutaval arengukomisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Monterrey konsensust, mis võeti vastu rahvusvahelisel arengu rahastamise konverentsil 2002. aasta märtsis;
- võttes arvesse nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide esindajate, Euroopa Parlamendi ja komisjoni poolt 2005. aasta detsembris vastu võetud Euroopa konsensust;
- võttes arvesse komisjoni teatist edasimineku kiirendamise kohta aastatuhande arengueesmärkide saavutamise suunas (KOM(2008)0177, 9. aprill 2008),

1. märgib, et EL on maailma juhtiv arenguabi andja, kelle antav abi moodustab maailma ametlikust arenguabist peaaegu 60%, ning tervitab asjaolu, et EÜ osakaal aastate jooksul pidevalt kasvab; palub siiski, et komisjon esitaks selged ja läbipaistvad andmed ühenduse eelarve osakaalu kohta ELi antavas arenguabis, et hinnata Monterrey konsensuse järelmeetmeid kõigi Euroopa doonorriikide lõikes; väljendab ka kahetsust, et ELi rahalise toetuse määr arengumaadele ei ole nähtav, ning kutsub komisjoni üles arendama asjakohaseid ja sihtotstarbelisi kommunikatsiooni- ja teabevahendeid, et suurendada ELi arenguabi nähtavust;
2. tunneb siiski sügavat muret esimest aastat ilmnenu negatiivse suundumuse üle nii ELi arenguabi absoluutmahus kui ka suhtena RKTsse (1,589 miljardi euro suurune vähenemine ehk 3,33%-ne langus, mis moodustas 2007. aastal kokku 0,38% ELi RKTst, võrreldes 2006. aasta 0,41%-ga); tuletab meelde, et kõigi liikmesriikide ja ELi institutsioonide poolt

2005. aastal heaks kiidetud Euroopa konsensusega kinnitati ELi arenguabi eesmärgiks 0,56% RKTst 2010. aastal ja 0,70% RKTst 2015. aastal;

3. tervitab komisjoni kindlat seisukohta keskenduda nii liikmesriikide antava arenguabi kvantiteedile kui kvaliteedile ning avaldab tugevat toetust komisjoni hoiatusele, et liikmesriikide rahaliste kohustuste täitmata jätmisel võivad olla väga negatiivsed tagajärjed; kutsub komisjoni üles kasutama oma asjatundlikkust ja mõjuvõimu, et veenda teisi avaliku ja erasektori abiandjaid täitma oma rahalisi lubadusi;
4. rõhutab, et ELi püüdlused parimal võimalikul tasemel koordineerimise suunas on vältimatult vajalikud, et saavutada sidusus ühenduse teiste poliitikavaldkondadega (keskkond, migratsioon, inimõigused, põllumajandus jne) ning vältida töö dubleerimist ja järjekindlusetust tegevuses;
5. tuletab meelde, et ELi võetavaid viivitamatuid ja vajalikke meetmeid toiduainete hindade järsu tõusu dramaatiliste tagajärgedega toimetulekuks arengumaades ei tohiks tõlgendada ega teostada Monterrey konsensusega ette nähtud rahalise toetuse osana; ootab seetõttu komisjonilt konkreetset ettepanekut kriisifondide vahendite kasutamise kohta;
6. rõhutab, et mõne partnerriigi liigne ja ebaoproportsionaalne halduskoormus takistab arenguabi tulemuslikkust; avaldab kartust, et sellega seatakse ohtu aastatuhande arengueesmärkide saavutamisele;
7. märgib, et Euroopa Liit peab alles leidma õige tasakaalu kahe vastuolulise lähenemise vahel arenguabile: ühelt poolt usaldada partnerriike rahaliste vahendite asjakohasel eraldamisel ja aidata nende valitsustel töötada välja õiged vahendid rahaliste vahendite kasutamiseks ning teiselt poolt määrata kindlaks rahalise abi kasutamine, et hoida ära abi väärkasutamine või ebaefektiivne jaotamine.

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	16.6.2008
Lõpphääletuse tulemused	+ : 15 - : 0 0 : 0
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Reimer Böge, Salvador Garriga Polledo, Ingeborg Gräßle, László Surján, Herbert Bösch, Costas Botopoulos, Brigitte Douay, Vicente Miguel Garcés Ramón, Louis Grech, Catherine Guy-Quint, Jutta Haug, Cătălin-Ioan Nechifor, Kyösti Virrankoski
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	Thijs Berman, Bárbara Dührkop Dührkop
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed (kodukorra art 178 lg 2)	

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	25.6.2008
Lõpphääletuse tulemused	+: 28 -: 0 0: 0
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Thijs Berman, Danutė Budreikaitė, Marie-Arlette Carlotti, Thierry Cornillet, Corina Crețu, Nirj Deva, Beniamino Donnici, Fernando Fernández Martín, Juan Fraile Cantón, Alain Hutchinson, Romana Jordan Cizelj, Filip Kaczmarek, Glenys Kinnock, Maria Martens, Gay Mitchell, Luisa Morgantini, Horst Posdorf, José Ribeiro e Castro, Pierre Schapira, Frithjof Schmidt, Jürgen Schröder, Feleknas Uca, Johan Van Hecke, Jan Zahradil
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	John Bowis, Françoise Castex, Ana Maria Gomes, Miguel Angel Martínez Martínez, Mihaela Popa